

Försvarsutskottets betänkande

1980/81:7

om försök med vegetarisk kost vid militära förband

I motion 1979/80:811 av Anders Gernandt (c) yrkas att riksdagen anhåller att regeringen föranstaltar om försöksverksamhet med vegetarisk kost vid vissa förband.

Försvarets materielverk, socialstyrelsens nämnd för hälsouppllysning och statens livsmedelsverk har yttrat sig över motionen.

Motionen

I motionen konstateras inledningsvis att insikten om vikten av näringsriktig föda har ökat under senare år. Motionären finner det hoppgivande för den svenska folkhälsan att den vegetariska kosten nu har nått en sådan status i samhället att vegetarianer inte längre betraktas som särlingar. Han konstaterar emellertid samtidigt att majoriteten av befolkningen fortfarande har den – som han anser – felaktiga uppfattningen att vegetarisk kost inte förmår tillföra människan tillräcklig "näring" eller inte smakar tillräckligt gott för att kunna godtas som genomgående föda.

Om man utgår från att vegetarisk kost är befrämjande för individens hälsotillstånd – och därmed för den svenska folkhälsan – så måste det enligt motionärens mening anses vara värdefullt att leda in allt fler människor på den vegetariska linjen. Det är därför enligt hans mening viktigt att sprida kännedom om vilka smakvaliteter som den vegetariska kosten har när den tillreds på rätt sätt. I motionen erinras om att det i skrift och debatter ofta framhålls att den vegetariska kosten möjligen kan räcka för personer med stillasittande arbete men anses vara helt otillräcklig för hårt arbetande personer. Motionären anser det därför vara angeläget att under kontrollerade förhållanden redovisa effekten av olika slags föda. Detta anser han kunna ske på frivillig grund vid militära fredsförband, utan att kostnaderna ökar. För att kunna genomföra prov av samhällsnyttigt värde måste verksamheten organiseras förhållandevis väl och med förståelse och intresse för uppgifternas betydelse. Mot denna bakgrund lämnar han vissa synpunkter på hur försöksverksamheten bör organiseras.

Remissyttrandena

Försvarets materielverk (FMV) finner det mindre lämpligt att genomföra försök med vegetarisk kost vid militärförband. Verket anför flera skäl för sin uppfattning. För dem som så önskar finns det möjlighet att få vegetarisk kost.

Vidare pekar man på de ökade kostnader som försöksverksamheten skulle medföra. Enligt FMV:s uppfattning skulle det också bli svårt att finna frivilliga till försöksverksamheten.

Socialstyrelsen har uppdragit åt sin nämnd för hälsoupplysning att yttra sig över motionen. Nämnden framhåller att det för bättre kunskaper om den vegetariska kostens betydelse och för något så när hållbara teorier krävs bl. a. undersökningar av mer långsiktig karaktär, möjlighet att kontrollera flera variabler samt ett tillräckligt stort och representativt undersökningsmaterial, inklusive kontrollgrupper. Dessa kriterier bedömer nämnden bör kunna tillgodoses inom försvaret om det i övrigt finns faktiska förutsättningar att genomföra en undersökning av det slag som föreslås i motionen.

Statens livsmedelsverk anser att det från näringsfysiologisk synpunkt inte finns några invändningar mot en väl sammansatt vegetarisk kost vari ingår även mjölk och mejeriprodukter. Om man vid något militärförband kan introducera en sådan kost, som accepteras av en större grupp värnpliktiga, vore det värdefullt att få en objektiv jämförelse mellan effekter av traditionell blandkost och en vegetarisk kost. Om en sådan jämförelse skulle komma till stånd utlovas medverkan av kostsektionen vid livsmedelsverket.

Utskottet

Utskottet har förståelse för motionärens önskan om en undersökning av effekten på människans prestationsförmåga vid olika slags kost. Resultaten av en sådan undersökning kan vara av värde mot bakgrund av det ökande intresset för vegetarisk kost. Socialstyrelsens nämnd för hälsoupplysning och statens livsmedelsverk har också båda ställt sig positiva till den föreslagna försöksverksamheten vid militära fredsförband. Utskottet ifrågasätter emellertid om det med hänsyn till syftet med värnpliktstjänstgöringen är lämpligt att utnyttja värnpliktiga för en undersökning av det slag motionären föreslår. Utskottet vill dessutom peka på att endast ett fåtal av de värnpliktiga utnyttjar den möjlighet som finns redan i dag att få vegetarisk kost under värnpliktsutbildningen. Utskottet delar därför farhågorna att brist på frivilliga gör det svårt att genomföra en meningsfull undersökning.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motion 1979/80:811.

Stockholm den 11 november 1980

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gudrun Sundström (s), Roland Brännström (s), Gunnar Oskarson (m), Ulla Ekelund (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Eric Hägelmark (fp), Eivor Nilson (c) och Kerstin Ekman (fp).

Särskilt yttrande

av Anders Gernandt (c).

Förståelsen för det biologiska värdet och de fina smaksensationerna av väl tillredd laktovegetabilisk kost ökar avsevärt i vårt land – inte minst bland unga människor. Även myndigheterna har fått ökad förståelse för värdet av den vegetabiliska kosthållningen, vilket kan utläsas bl. a. av de förhållandevis positivt inriktade remissvaren från socialstyrelsens nämnd för hälsoupplysning (h-nämnd) och från statens livsmedelsverk.

Socialstyrelsens h-nämnd skriver bl. a.:

Inom i varje fall Armén har man enligt vad h-nämnden erfar, diskuterat sambanden mellan livsföring och hälsa och möjligheterna att genom information o. d. motivera de värnpliktiga för hälsoriktiga levnadsvanor. Kanske kan detta intresse också innebära en positiv inställning till en sådan undersökning som föreslås i motionen.

Med hänvisning till vad som anförts ovan samt till att behovet av forskning inom kostområdet är mycket stort vill h-nämnden tillstyrka en försöksverksamhet med vegetarisk kost vid vissa militärförband.

Statens livsmedelsverk skriver bl. a.:

Om man vid något militärförband kan introducera en sådan kost, som accepteras av en större grupp värnpliktiga, vore det värdefullt att få en objektiv jämförelse mellan effekter av en traditionell blandkost och en vegetarisk kost.

Försvarsutskottets avvisande inställning till frågan har i huvudsak grundat sig på de synpunkter som avgivits av försvarets materielverk vilka redovisas i utskottets anförande.

Försvarsutskottets ställningstagande i denna fråga bör givetvis inte utesluta eventuellt kommande initiativ i den riktning som motionen anvisar. Det är känt att överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) räknar med en avsevärd övergång till vegetarisk livsföring i en ev. krissituation. Även den av ÖEF planerade inriktningen mot vegetarisk livsmedelsförsörjning borde utgöra ett motiv för framtida ökad förståelse för värdet av provverksamhet enligt motionens mening.

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*
 3. *Upplysning om översättaren*
 4. *Upplysning om översättningen*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*
 3. *Upplysning om översättaren*
 4. *Upplysning om översättningen*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*
 3. *Upplysning om översättaren*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*
 3. *Upplysning om översättaren*
 4. *Upplysning om översättningen*

1. *Upplysning om författaren*
 2. *Upplysning om förlaget*
 3. *Upplysning om översättaren*